

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, старшого наукового співробітника
Тичини Дмитра Михайловича на дисертаційне дослідження
Посудевського Іллі Валерійовича на тему: «Запобігання корисливо-
насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі
організованих груп в Україні», подане до захисту у спеціалізовану вчену
раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора
філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. У контексті умов воєнного стану та глибоких суспільно-політичних трансформацій, Україна зіштовхнулася із безпрецедентними викликами у сфері безпеки, що безпосередньо впливають на характер та динаміку криміногенної ситуації. До традиційних факторів злочинності додалися нові – пов'язані з активною фазою бойових дій, масштабною внутрішньою міграцією, частковою втратою контролю над окремими територіями, а також розгортанням диверсійної активності. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження етнічної складової у структурі організованої корисливо-насильницької злочинності.

Підвищення активності злочинних угруповань, сформованих на етнічній основі, зростання кількості іноземців серед учасників тяжких і особливо тяжких злочинів, а також наявність корупційних зв'язків таких структур з державними та правоохоронними органами, формує складну криміногенну ситуацію. При цьому облік та фіксація етнічних ознак правопорушників досі не є належно врегульованими в рамках досудового розслідування, що ускладнює як превентивну, так і аналітичну діяльність правоохоронної системи.

Незважаючи на наявні напрацювання вітчизняних науковців з питань боротьби з організованою злочинністю та запобігання їй, питання запобігання саме корисливо-насильницьким злочинам, учиненим іноземцями у складі організованих груп, досі не було предметом окремого кримінологічного дослідження. Водночас існуючі стратегії боротьби з організованою злочинністю та загальнодержавні програми залишаються фрагментарними і не враховують поточні реалії – зокрема вплив міграційних хвиль, глобалізаційних процесів, військової агресії та структурних змін у правоохоронних органах.

У сукупності це зумовлює як теоретичну, так і прикладну актуальність дисертаційної роботи І. В. Посудевського, яка спрямована на комплексне осмислення та розробку кримінологічного механізму запобігання вказаним проявам організованої злочинності. Запропоноване автором дослідження має вагоме значення для вдосконалення практики правоохоронної діяльності, розроблення нормативно-правових рішень та поглиблення кримінологічної науки в цілому.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Аналіз змісту дисертаційного дослідження свідчить про високий науковий рівень виконаної І. В. Посудевським роботи, що проявляється як у виваженості наукового підходу до вибору методів дослідження, так і в логічній

структурованості та обґрунтованості здобутих результатів. Використання системно-структурного методу дозволило автору всебічно розглянути організовану, етнічну корисливо-насильницьку злочинність як цілісне явище, сформувавши узагальнене уявлення про її кримінологічну природу. Формально-логічний метод став дієвим інструментом при аналізі імміграційної ситуації в Україні та при розробленні кримінологічної характеристики окремих елементів об'єкта дослідження. Застосування компаративістського підходу дало можливість адекватно оцінити ефективність зарубіжного досвіду протидії організованій злочинності за участю іноземців, що стало основою для науково обґрунтованих рекомендацій щодо можливостей його адаптації в Україні. Метод моделювання був використаний автором для побудови типологічних моделей особи-іноземця та жертви корисливо-насильницького посягання, а також для розроблення теоретичних положень щодо профілактичних і кримінологічних заходів впливу. Завдяки логіко-нормативному методу автору вдалося сформулювати концептуальне бачення напрямів загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання, а також визначити шляхи удосконалення профілактичної діяльності відповідних органів. Метод контент-аналізу застосовувався під час опрацювання емпіричних даних, що забезпечило належний рівень інтерпретації кількісних і якісних показників злочинної діяльності іноземців у складі організованих груп. Активне застосування соціологічних методів (анкетування, інтерв'ювання, спостереження) сприяло поглибленому вивченню громадської думки й фахових оцінок щодо актуальних проблем дослідження та соціальної ефективності запропонованих заходів запобігання. Методи статистичного аналізу були використані для опрацювання масиву офіційної статистичної звітності, зокрема при кількісному аналізі динаміки та структури злочинності, що дозволило обґрунтувати загрози та тенденції її розвитку.

Таким чином, дисертаційне дослідження І. В. Посудевського характеризується методологічною цілісністю, міждисциплінарним підходом та належною емпіричною базою, що в комплексі підтверджує високий науковий рівень виконаної роботи.

Основні наукові результати дисертації опубліковано в 9 наукових працях, серед яких п'ять статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та міжнародних наукометричних баз, чотири тези – у збірниках тез наукових доповідей.

Зазначені публікації відображають обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до поставленої мети і завдань дослідження, а також задовольняють вимогу щодо опублікування не більше однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання, що цілком відповідає умовам зарахування публікацій, наведених у списку публікацій здобувача за темою дисертації.

Для обґрунтування пропозицій і рекомендацій щодо запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні, автор проаналізував достатню кількість наукових джерел (254 найменувань).

Дисертація І. В. Посудевського підготовлена відповідно до Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126), Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), а також Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023) та Конвенцій ООН щодо попередження злочинів, кримінального правосуддя та верховенства права (2015 р., 2021 р.). Робота відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454) і Пріоритетним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Представлені здобувачем результати здійснених досліджень засвідчують їх наукову новизну. Зокрема, *вперше*:

– розроблено наукові основи комплексної кримінологічної методики запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються особами, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави, особами без громадянства, яка ґрунтується на кримінально-правових (відповідно до п. 6 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 144, ч. 2-3 ст. 146, 149, ч. 2-3 ст. 150-1, ч. 2 ст. 186, 187, ч. 2-3 ст. 206, ч. 2 ст. 206-2, 257, ч. 2-3 ст. 278, ч. 2-3 ст. 289. ч. 1-2 ст. 303 КК України, з урахуванням предикатних кримінальних правопорушень ст. 262, 263, 355, 357, 358 КК України та насильницької поведінкової установки) і кримінологічно значущих (стан і тенденції етнічної, корисливо-насильницької, організованої злочинності; детермінанти; кримінологічні ознаки особи-злочинця, організованих груп; віктимологічні характеристики жертви) критеріях, зв'язок яких у процесі виявлення, припинення та недопущення визначає специфіку вибору праксеологічних засобів і методів;

– проведений аналіз показників статистичної звітності (2014–2024 рр.) дозволив наголосити, що в умовах збройної агресії Україна зіткнулася із масовими переміщеннями населення (біженці, іноземці, які прибувають в Україну на тимчасове чи постійне проживання; транзитні й нелегальні мігранти), щорічним збільшенням кількості виявлених організованих груп та злочинних організацій сформованих на етнічній основі та вчинених ними корисливо-насильницьких злочинів із застосування вогнепальної зброї, вибухових речовин, у зв'язку з чим встановлені ключові тенденції прогностичного розвитку (прогнозування міграційних потоків), зокрема виявлено зв'язки між інтенсивністю етнічних, національних та глобалізаційних

процесів і негативними показниками динаміки злочинності, латентністю таких злочинів, й на цій основі запропонувати заходи забезпечення кримінологічної безпеки на загальносоціальному та спеціально-кримінологічному рівнях, у тому числі з урахуванням ситуації воєнного стану в цілому по країні та в розрізі окремих регіонів (в тому числі деокупованих);

– запропоновано в авторській редакції проєкту:

Державної програми запобігання організованій злочинності на основі засад формування та реалізації відповідної кримінологічної політики, що включає комплекс заходів впливу на криміногенні чинники за блоками: *правовий* (удосконалення законодавства: КК України, КПК України, Закону України «Про організаційно-правові основи запобігання організованій злочинності», а також прийняття нового Закону України «Про інтеграцію та адаптацію іноземних громадян в Україні» та Міграційного кодексу України); *організаційний* (подолання міжнаціональних, міжетнічних і расових конфліктів, забезпечення реалізації державних програм протидії ксенофобії, расизму й нетерпимості; регулювання міграційних потоків): *інституційний* (оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів з урахування криміногенної ситуації в країні; використання новітніх, апробованих закордонною практикою, заходів запобігання (Smart City); кадровий відбір, наукове забезпечення) (цільовий блок) та ідеологічний, пенітенціарний, міжнародний (загальний блок);

Плану заходів щодо запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні на період до 2030 р., спрямованого на виконання положень Програми, що включає в себе підготовчий (визначити й нормативно закріпити систему суб'єктів запобігання у тому числі зі знаннями іноземної мови, окреслити межі їх повноважень, завдання, функції, визначити відповідальних за кожним регіоном, районом, сектором), запобіжно-цільовий (розробити спеціальні методичні рекомендації, алгоритми дій, методики запобігання окремим видам корисливо-насильницьких злочинів, у тому числі на прифронтових територіях, в умовах воєнного чи надзвичайного стану) та завершальний (аналіз досягнутих результатів, визначення подальших заходів запобігання й підготовка наступного плану) етапи;

– запропоновано заходи оперативно-профілактичного впливу на лідерів та інших учасників організованих груп та злочинних організацій, що здійснюються оперативними підрозділами Національної поліції, на основі співпраці з правоохоронними інституціями інших країн шляхом обміну інформацією про перебування учасників групи на території України, можливої їх участі у злочинній діяльності, а також організації і проведення комплексних цільових заходів запобігання.

Автор удосконалив наукове розуміння організованої корисливо-насильницької злочинності іноземців; зміст елементів кримінологічної характеристики корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп; систематизацію детермінантів, що

обумовлюють активність організованих груп й злочинних угруповань за участі іноземців шляхом розподілу на військово-політичні, соціально-економічні, організаційно-правові та морально-психологічні, а також за рівнями: макрорівень (загальний); мезорівень (груповий); мікрорівень (особистісний); науковий інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення виявлення корисливо-насильницьких таких злочинів та ін.

Також й подальший розвиток дістала характеристика імміграційної ситуації в Україні в умовах геополітичної нестабільності (2014–2024 рр.), що пов'язана зі збройною агресією й міграцією населення, неконтрольованого обігу зброї й створенням організованих груп насильницького спрямування; кримінологічна характеристика: іноземця, який вчиняє корисливо-насильницькі злочини у складі організованих груп, з виокремленням соціально-демографічних, соціально-рольових, кримінально-правових та морально-психологічних характеристик; віктимологічні особливості жертв відносно яких вчиняються корисливо-насильницькі злочини іноземцями у складі організованих груп, а на основі розглянутих характеристик й вивчення механізму корисливо-насильницького посягання здійснено їх розподіл на цільові, ситуативні, латентні; праксеологічна модель імміграційного контролю, протидії незаконним міграційним процесам, практики адаптаційних та інтеграційних контрактів, інтеграції профілактики правопорушень учинених іноземцями шляхом систематизації у єдиному законодавчому акті та ін.

Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію під час доповідей на міжнародних наукових конференціях, засіданнях кафедри кримінології та інформаційних технологій Національної академії внутрішніх справ, а також були опубліковані у фахових виданнях України. Публікації сприяли реалізації поставлених у дисертації завдань, а напрацювання І. В. Посудевського впроваджено в практичну діяльність та освітній процес.

Тому дисертаційне дослідження І. В. Посудевського проведено на належному науково-методичному і методологічному рівнях, результати та положення наукової праці, що винесені на захист, відповідають вимогам щодо здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими і логічними, мають відповідний ступінь наукової новизни і практичне значення. Це дає підстави стверджувати, що здобувач цілком опанував методологію наукового дослідження та правильно її використав під час наукового пошуку щодо вирішення проблем запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація І. В. Посудевського є комплексним аналізом наукових напрацювань вітчизняних учених у галузі кримінального права та кримінології, національного законодавства, правоохоронної практики та іноземного досвіду, в якій визначено заходи запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні. Низка результатів та висновків, що отримані в роботі, сформульовано вперше, вони

логічні та мають належний ступінь наукової новизни, є обґрунтованими. Рекомендації дисертанта достатньо аргументовані та ґрунтуються на висновках дослідження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукового дослідження. І. В. Посудевський у дисертаційній роботі правильно використовував методи наукового дослідження, ефективно здійснював аналіз нормативно-правових актів з урахуванням специфіки діяльності правоохоронних органів України. Це дало змогу розробити теоретичні положення і науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо удосконалення заходів запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні. Дисертант відповідально поставився до питання використання результатів власно проведеного емпіричного дослідження, статистичної інформації, ефективно опрацював інші дані соціологічних досліджень, що цілком сприяло реалізації поставлених наукових завдань і підтверджує опанування автором компетенцій, необхідних для здобувача освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації, які сформульовані у роботі, належним чином обґрунтовано й впроваджено в *науково-дослідну роботу* – для подальших наукових досліджень проблем запобігання, виявлення та припинення кримінальних правопорушень; *практичну діяльність Національної поліції України* – при розробленні й удосконаленні відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів, підготовці методичних рекомендацій з питань організації запобігання корисливо-насильницьким злочинам (акти Головних управлінь Національної поліції в Житомирській (від 01 травня 2023 р.) та Сумській (від 05 червня 2023 р.) областях)); *освітній процес* – під час підготовки лекцій, навчальних і практичних посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з кримінології, кримінального права, кримінального процесуального права, оперативно-розшукової діяльності, а також при проведенні різних видів занять із відповідних дисциплін у процесі підготовці бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації працівників Національної поліції України (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 квітня 2025 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження І. В. Посудевського належним чином структуроване, містить анотацію, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки, загалом відповідає вимогам МОН України до оформлення дисертацій. У додатках до дисертації розміщено список опублікованих праць здобувача, акти впровадження результатів дисертаційної роботи, статистичні та аналітичні дані, результати проведеного опитування та вивчення матеріалів кримінальних проваджень. Загальний обсяг дисертації становить 231 сторінка, із яких обсяг основного тексту – 176 сторінок.

Анотація. У стислій формі автор висвітлює тези дисертаційного дослідження, наводить ключові слова, зазначає перелік публікацій, у яких відображено основні результати представленого дослідження. Анотацію викладено українською і англійською мовами.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, ступінь наукової розробленості проблеми; визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами; окреслено мету, завдання дослідження, його об'єкт, предмет і використані методи; висвітлено наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне та практичне значення в практичній діяльності й освітньому процесі; наведено дані про апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

У **розділі 1 «Гносеологія корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп»** надано характеристику імміграційної ситуації в Україні в умовах геополітичної нестабільності (2014–2024 рр.), що пов'язана зі збройною агресією й міграцією населення, неконтрольованим обігом зброї й створенням організованих груп насильницького спрямування.

Сформульовано наукове розуміння організованої корисливо-насильницької злочинності іноземців як суспільно-небезпечного, крайнє негативного, антисоціального явища відносно неправомірного збагачення осіб, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави, особами без громадянства, що проявляється у вчиненні ними кримінальних протиправних діянь з корисливими мотивами поєднаних із застосуванням чи погрозою застосування насильства у складі трьох і більше осіб, що становить загрозу безпеці держави;

У **розділі 2 «Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні»** визначено зміст елементів кримінологічної характеристики корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп (стан та тенденції злочинів відповідної категорії, ступінь їх латентності; детермінанти, які сприяють їх учиненню; характеристика спеціального суб'єкта вчинення – іноземця та його належність до ієрархії організованого угруповання, а також жертви посягання).

Наголошено на тому, що в умовах збройної агресії, Україна зіткнулася із масовими переміщеннями населення (біженці, іноземці, які прибувають в Україну на тимчасове чи постійне проживання; транзитні й нелегальні мігранти), щорічним збільшенням кількості виявлених організованих груп та злочинних організацій сформованих на етнічній основі та вчинених ними корисливо-насильницьких злочинів із застосування вогнепальної зброї, вибухових речовин, у зв'язку з чим встановлені ключові тенденції прогностичного розвитку (прогнозування міграційних потоків), зокрема виявлено зв'язки між інтенсивністю етнічних, національних та глобалізаційних процесів і негативними показниками динаміки злочинності, латентністю таких злочинів, й на цій основі запропонувати заходи забезпечення кримінологічної безпеки на загальносоціальному та спеціально-кримінологічному рівнях, у тому

числі з урахуванням ситуації воєнного стану в цілому по країні та в розрізі окремих регіонів (в тому числі деокупованих).

Систематизовано основні детермінанти, що обумовлюють активність організованих груп й злочинних угруповань за участі іноземців шляхом їх розподілу на військово-політичні, соціально-економічні, організаційно-правові та морально-психологічні, а також за рівнями: макрорівень (загальний) – соціальні явища і процеси, які зумовлюють корисливо-насильницьку злочинність та є похідними від причин й умов злочинності загалом у країні; мезорівень (груповий) – серед окремих етнічних груп; мікрорівень (особистісний) – впливають на поведінку окремих осіб, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави або держав.

Розроблено типову кримінологічну характеристику іноземця, який вчиняє корисливо-насильницькі злочини у складі організованих груп, з виокремленням соціально-демографічних, соціально-рольових, кримінально-правових та морально-психологічних характеристик, що позначаються на особливостях їх злочинної поведінки, на основі чого проведена їх типологізація (приховано-раціональний, проміжний-негативний, агресивно-насильницький, злісно-непокірний).

Встановлено шляхи криміналізації створення організованої групи за участі особи, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав з метою вчинення кримінальних правопорушень, а також керівництво такою групою або участь у ній, або участь у злочинах, вчинюваних такими групами, а також організація, керівництво чи сприяння зустрічі (сходці) представників етнічних злочинних угруповань для розроблення планів і умов спільного вчинення злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності чи координації дій об'єднань злочинних організацій або організованих груп, за участю іноземців.

З'ясовано віктимологічні особливості жертв відносно яких вчиняються корисливо-насильницькі злочини іноземцями у складі організованих груп, а на основі розглянутих характеристик й вивчення механізму корисливо-насильницького посягання здійснено їх розподіл на цільові, ситуативні, латентні.

У розділі 3 «Заходи запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні» запропоновано в авторській редакції проєкти Державної програми запобігання організованій злочинності на основі засад формування та реалізації відповідної кримінологічної політики; Плану заходів щодо запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні на період до 2030 р., спрямованого на виконання положень Програми.

Запропоновано системно-функціональний підхід до реалізації спеціально-кримінологічних заходів запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп за напрямками: оперативно-розшукова профілактика; роз'єднання та дестабілізація організованих груп, компрометація їх членів; посилення гарантій реалізації принципу

невідворотності кримінальної відповідальності; картографування кримінологічної інформації; координація та взаємодія Національної поліції зі Службою безпеки України, митними та прикордонними органами, міграційного службою, зарубіжними партнерами.

Сформовано рекомендації щодо виявлення корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні як комплексу постійних, активних, цілеспрямованих непроцесуальних заходів запобігання, які не потребують погодження з прокурором або отримання дозволу суду, спрямованих на отримання первинної кримінологічної інформації про ознаки створення та діяльності організованих груп (склад, члени групи), належність до них іноземців, вчинення ними корисливо-насильницьких дій й встановлення об'єкта, що має відношення до ознак вчиненого латентного прояву.

Отже, дисертація Посудевського Іллі Валерійовича відповідає передбаченим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне наукове завдання.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації у правозастосовній діяльності. Отримані результати дисертаційного дослідження І. В. Посудевського, є важливим внеском у розвиток наукових знань за спеціальністю 081 «Право», їх рекомендовано використовувати в діяльності закладів вищої освіти, науково-дослідних розробках підрозділів, що здійснюють протидію злочинності, під час підготовки наукових публікацій, а також при плануванні кримінологічних досліджень.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Під час вивчення дисертації І. В. Посудевського звернуто увагу на деякі дискусійні положення, що потребують додаткового пояснення автора під час прилюдного захисту:

1. Однією з позитивних сторін наукової роботи І. В. Посудевського став акцент на фрагментарності міграційного законодавства як чинника, що перешкоджає ефективному запобіганню корисливо-насильницькій організованій злочинності іноземців (підрозділ 1.1.). І це вірно! Автор слушно обґрунтовує необхідність системного оновлення нормативно-правової бази шляхом прийняття Міграційного кодексу України як комплексного нормативно-правового акту, здатного об'єднати розрізнені норми, забезпечити правову визначеність і посилити профілактичну функцію держави в міграційній сфері.

Разом із тим, ураховуючи теоретичну ґрунтовність та практичну спрямованість наукової праці, було б доцільно включити орієнтовну структуру запропонованого Міграційного кодексу або, принаймні, окреслити його базові положення, що дозволило б не лише конкретизувати авторське бачення основних напрямів кодифікації, а й надати подальший розвиток науковій та законопроектній дискусії щодо формування повноцінної галузі міграційного права в Україні.

2. Заслуговує на схвалення комплексна спроба здобувача не лише діагностувати наявні законодавчі проблеми щодо запобігання корисливо-

насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп, а й надати аргументовані пропозиції щодо оновлення відповідних нормативно-правових актів (наприклад, с. 144 дисертації – запровадження нової ст. 255–4 КК України, яка передбачає криміналізацію створення організованих груп іноземцями або за їх участі, а також ініціатива щодо наділення підрозділів стратегічних розслідувань правом на самостійне здійснення процесуальних дій). Водночас виникає запитання, які механізми правового контролю, на думку автора, варто закласти у відповідні законодавчі зміни з метою запобігання зловживанням у разі розширення повноважень оперативно-розшукових підрозділів, зокрема у сфері застосування негласних слідчих (розшукових) дій? У відповідях на це запитання автор міг би розширити практичну значущість своєї роботи та запропонувати оптимальний баланс між необхідністю забезпечення безпеки держави та дотриманням прав і свобод людини.

3. Цікавим і перспективним є бачення автора щодо необхідності прийняття нового Закону України «Про інтеграцію та адаптацію іноземних громадян в Україні» (розділ 3), який, за концепцією дисертанта, мав би виступати одним із інструментів профілактики участі іноземців у корисливо-насильницькій організованій злочинності. Такий підхід свідчить про прагнення до системного та стратегічного мислення й інтеграції кримінологічних механізмів у діяльність правоохоронних інституцій.

Водночас актуальним постає уточнення: які конкретні форми адаптаційної та інтеграційної роботи з іноземцями, на думку здобувача, є найбільш дієвими саме у контексті запобігання їхній участі в організованих групах? І, водночас, які моделі (європейські чи світові) можуть бути запозичені у вітчизняну практику інтеграції для зниження кримінальних ризиків? Включення окреслених положень посилило б практичну цінність в умовах формування сучасної кримінологічної політики України, з урахуванням викликів безпекового характеру та необхідності комплексного протидії транснаціональній злочинності в умовах воєнного стану.

Втім, перелічені зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю одержаних результатів, а також за авторськими публікаціями ця робота є внеском в розвиток вітчизняної кримінологічної науки.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація І. В. Посудевського на тему «Запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

ВИСНОВОК **про відповідність дисертації встановленим вимогам**

1. Дисертація Посудевського Іллі Валерійовича на тему: «Запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною у визначені заходів запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні, з урахуванням правового регулювання, правоохоронної практики та умов воєнного стану.

2. Дисертація «Запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються іноземцями у складі організованих груп в Україні» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Посудевський Ілля Валерійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**Головний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з
проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник**

Дмитро ТИЧИНА